

Les pors als estrangers

En una illa com Mallorca, relativament petita, quan es produeix –com està passant des de fa uns cinc anys– una allau de compres de finques rústiques per part de ciutadans estrangers, és lògic que molts sectors socials s'espantin. Ja se sap, i se n'han escrit rius de tinta, que les societats illenques són molt més sensibles a les variacions demogràfiques, atesa la seva limitació territorial.

Amb el *boom* turístic, les Illes foren sotmeses a una brutal pressió demogràfica, fruit de la *importació* massiva de mà d'obra barata provinent de les regions més pobres de l'estat. Aquell procés va ser del tot desgavellat i les institucions públiques de la dictadura es mostraren inútils. Més aviat, des de Madrid, es promocionava el fenomen perquè així s'allegeria l'atur o les penoses condicions de vida dels jornaleros andalusos, extremenys... Eren els temps dolços, quan Manuel Fraga Iribarne, aleshores ministre d'Informació i Turisme, es desplaçava a Mallorca per inaugurar l'hotel número X, o per fer una festa a la turista X milions. Durant la dècada dels cinquanta i bona part dels seixanta ningú no veia res dolent en aquell vertader *mannà* turístic. A finals de la dècada del pop i de la contracultura, a Mallorca molts sectors compromesos –sindicalistes i, sobretot, de l'església progressista– s'adonen que aquell fenomen que tants doblers portava també tenia una amarga contrapartida. Els emigrants eren sotmesos a una vertadera explotació. A més, alguns començaven a intuir que aquell transplantament de poblacions senceres –no és una exageració– des de la Península a les Illes Balears, podria convertir-se en un problema social i cultural.

El resultat de tot plegat va ser la creació d'una doble societat: la mallorquina catalanoparlant i la immigrada, popularment coneguda com "els forasters". Vint o trenta anys després, la composició demogràfica és clara: un 40% de la població no parla català. Són –en paraules del catedràtic de geografia de la UIB Bartomeu Barceló– els "nous mallorquins". Els descendents dels an-

tics emigrants que es consideren i són mallorquins... però en castellà.

Amb l'alegria *desenvolupista* de la segona meitat dels anys vuitanta, el Govern balear ideà una estratègia tendent a cercar un turisme no tan estacionari i de més alt poder adquisitiu. Per diversos factors aliens –devaluació de la pesseta, Unió Europea...– combinats amb aquesta política econòmica, es produí un nou *boom*. El de la compra de segones residències per part de molts ciutadans estrangers, i molt especialment alemanys.

Ara, aquesta societat –"nous" i *vells* mallorquins– s'espanta davant una allau que, segons alguns, amenaça la identitat illenca. Per a uns és la identitat espanyola-mallorquina la que està en perill. Per altres, és la segona fase –la primera seria la de la immigració massiva de peninsulars– d'un procés de substitució de la cultura catalana.

La por és que aquests ciutadans estrangers canviïn –ja passa– radicalment l'ús de la propietat comprada. De finques rústiques, a les quals a ningú no li era negat el pas, es van convertint en fortificades possessions per on no passa ningú excepte el propietari. Ja s'han aixecat veus protestant. Un altre temor és que determinats pobles puguin veure's pressionats demogràficament per colònies de residents –en-

cara que ho siguin només una part de l'any– que tinguin dret a vot i, per tant, puguin canviar part, molt o totalment la fesomia pública, cultural i lingüística de la zona.

La resposta a aquest repte és molt difícil. Però qual cosa s'haurà de fer per evitar que el desastre dels anys seixanta i setanta –amb la conseqüència dramàtica per a la llengua i cultura catalanes a Mallorca que ja s'ha mencionat– es repeteixi en un futur més o menys immediat. Si, com pareix, no hi ha res a fer per evitar una hipotètica segona substitució cultural, l'única sortida possible és que les institucions legislin sobre l'ús de la terra. Potser si existís una estricta normativa sobre usos de les finques rústiques, es desinflaria el *boom* comprador. Però això significaria rebenjar un mercat que està a l'alça, del qual molts mallorquins se n'aprofiten. Què fer? ■

MIQUEL PAYERAS

“Les pors són el canvi radical de l'ús de les finques rústiques i, també, el canvi de fesomia pública, cultural i lingüística de determinades zones.”